

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Господарське право» складена відповідно до освітньо-професійної програми Менеджмент підприємства спеціальності 073 «Менеджмент».

Предметом дисципліни є суспільні відносини, врегульовані нормами господарського законодавства.

Міждисциплінарні зв'язки:

Дисципліна вибірково професійної підготовки, тісно пов'язана з дисциплінами «Історія України», «Політологія», «Правознавство», «Трудове право».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Господарське право» є надання широких теоретичних знань і практичних навичок, пов'язаних із правовим статусом суб'єктів господарювання та правовим регулюванням господарської діяльності в цілому.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Господарське право» є формування у майбутніх фахівців:

знань про: особливості господарського законодавства та існуючу систему нормативно-правових актів, які врегульовують господарські правовідносини, а також про сутність процесів у сфері господарювання, що визначені у відповідних законодавчих актах.

вмінь: орієнтуватися в теоретичних засадах та термінології основних положень господарського законодавства України; аналізувати норми основних законодавчих актів даної галузі права; самостійно аналізувати та використовувати інформацію про правовідносини у сфері господарювання, які врегульовуються правовими нормами; складати основні види нормативно-правових документів; застосовувати сучасні інформаційні технології при роботі з нормативно-правовою базою.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у здобувачів вищої освіти мають бути сформовані наступні елементи компетентності:

загальні:

– Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між соціально-економічними явищами та процесами.

– Здатність діяти на основі етичних міркувань, соціально відповідально і свідомо.

фахові:

– Вміння виявляти управлінські проблеми, аналізувати їх, формувати рекомендації щодо рішення цих проблем і сприяти, при необхідності, виконанню рішень, діяти на засадах менеджменту-консалтингу.

– Здатність здійснювати професійну діяльність у повній відповідності до закону та діяти на основі розвинутої правосвідомості, правового мислення і правової культури.

1.4. Програмні результати навчання:

– Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації

– Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько- та правосвідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності

– Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ЄКТС

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття та види господарської діяльності.

Поняття і предмет господарського права. Правові відносини, що регулюються господарським правом. Принципи господарського права. Співвідношення загально-правових

та галузевих принципів у сфері господарювання. Система господарського права, його основні категорії та інститути. Співвідношення господарського права з іншими галузями права. Співвідношення публічно-правового та приватного регулювання господарських відносин. Джерела господарського права. Поняття, ознаки та принципи господарської діяльності. Види господарської діяльності.

Тема 2. Державне регулювання господарської діяльності в Україні.

Поняття та основні напрями державного регулювання господарської діяльності в Україні. Мета державного регулювання економіки. Тенденції його посилення. Методи державного регулювання господарської діяльності. Основні засади державного контролю у сфері господарської діяльності. Ціноутворення та регулювання цін. Ліцензування господарської діяльності. Державний контроль за дотриманням антимонопольного законодавства. Поняття недобросовісної конкуренції, її прояви на ринку. Відповідальність за порушення антимонопольного законодавства. Законодавство, що регулює відносини у сфері захисту прав споживачів. Державний захист прав споживачів. Правові основи фінансового контролю в Україні.

Тема 3. Суб'єкти господарської діяльності.

Поняття суб'єкта господарювання, його ознаки та види. Суб'єкти господарської діяльності без створення юридичної особи (фізичні особи – підприємці). Підприємства: поняття та види відповідно до законодавства України. Права та обов'язки засновників і учасників підприємств. Установчі документи підприємства. Філії та представництва підприємств. Дочірні підприємства, їх правовий статус. Господарські товариства: поняття та види відповідно до законодавства України. Особливості установчих документів господарських товариств. Функції статутного фонду. Особливості створення та функціонування господарських товариств різних видів. Об'єднання підприємств, їх види та правовий статус. Правовий статус кооперативів. Інші організаційно-правові форми суб'єктів підприємницької діяльності, правовий статус за законодавством України.

Тема 4. Організація господарської діяльності.

Загальна характеристика законодавства, що регулюють порядок державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності. Порядок і особливості державної реєстрації фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності. Особливості реєстрації юридичних осіб. Оформлення документів, необхідних для державної реєстрації. Підстави та порядок внесення змін до установчих документів юридичних осіб. Отримання дозволів на початок роботи. Ліцензування господарської діяльності. Патентування підприємницької діяльності

Тема 5. Припинення господарської діяльності юридичних та фізичних осіб.

Підстави та наслідки скасування державної реєстрації суб'єктів господарювання. Особливості припинення господарської діяльності фізичних осіб. Реорганізація юридичної особи - суб'єкта господарської діяльності. Форми реорганізації. Підстави та порядок ліквідації платоспроможних юридичних осіб. Черговість задоволення претензій кредиторів. Банкрутство суб'єктів господарювання: поняття, суб'єкти, умови порушення справи про банкрутство. Проведення у справах про банкрутство та їх загальна характеристика. Порядок проведення санації. Наслідки визнання боржника банкрутом.

Тема 6. Правовий режим майна суб'єктів господарювання.

Поняття та види правових режимів майна суб'єктів господарювання. Майно як об'єкт підприємницької діяльності. Склад майна суб'єкта господарювання. Об'єкти майнових прав суб'єктів господарювання. Правовий режим речей. Правовий режим грошей. Правовий режим цінних паперів. Об'єкти права інтелектуальної власності суб'єктів господарської діяльності. Захист майна та майнових прав суб'єктів господарювання.

Тема 7. Загальні положення про договори у сфері господарської діяльності.

Поняття та функції договору у господарській діяльності. Класифікація договорів у сфері господарювання. Порядок укладання, зміна і розірвання господарських договорів. Зміст господарського договору. Підстави та наслідки визнання договорів недійсними і неукладеними. Виконання договірних зобов'язань. Способи забезпечення виконання

договірних зобов'язань. Відповідальність за порушення договірних зобов'язань у сфері господарювання. Припинення договірних зобов'язань.

Тема 8. Договори про передачу майна у власність.

Договір купівлі-продажу, його види. Особливості оптової купівлі-продажу. Поняття та значення товарних бірж, порядок їх створення та функціонування. Учасники біржової торгівлі. Порядок встановлення правил біржової торгівлі. Договір роздрібною купівлі-продажу. Відповідальність суб'єктів підприємництва за порушення правил торговельної діяльності і торговельного обслуговування покупців. Договір міни. Бартерний договір: поняття та особливості. Договір безоплатної передачі (дарування). Договір поставки. Договір контрактації.

Тема 9. Договори про передачу майна в користування.

Поняття та зміст договору найму (оренди). Права та обов'язки сторін. Суборенда. Види договорів найму (оренди). Поняття договору прокату та особливості правового регулювання. Особливості оренди державного і комунального майна. Договір лізингу та його види. Особливості фінансового лізингу. Концесійний договір.

Тема 10. Договори про виконання робіт.

Поняття та види договорів про виконання робіт. Загальна характеристика договору підяду. Випадки зміни та розірвання договору підяду. Порядок і строки пред'явлення претензій і позовів у разі виявлення недоліків у роботі. Особливості договору підяду на капітальне будівництво. Правовий статус генерального підрядчика і субпідрядника. Особливості договору підяду на проектні та пошукові роботи.

Тема 11. Договори про надання послуг.

Транспортні договори. Система та види перевезення вантажів, їх правове регулювання. Поняття і види договору перевезення вантажів. Відповідальність за порушення умов договору перевезення. Договір перевезення пасажирів і багажу. Договір транспортної експедиції. Договір страхування. Правове регулювання страхової діяльності у сфері підприємництва. Види договору страхування. Правове регулювання розрахункових та кредитних відносин. Договір позики та кредитний договір. Правова природа договору банківського рахунку. Банківський вклад. Правове регулювання безготівкових розрахунків у підприємницькій діяльності за законодавством України. Поняття готівкових розрахунків та порядок їх здійснення. Агентські відносини в сфері господарювання. Договір доручення. Договір комісії. Договір консигнації. Договір зберігання.

Тема 12. Зобов'язання про спільну діяльність. Договори про створення юридичної особи.

Договори про спільну діяльність. Склад майна і порядок здійснення внесків учасниками спільної діяльності. Засновницький договір про створення юридичної особи. Права й обов'язки сторін за засновницьким договором.

Тема 13. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств.

Правовий статус суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Правовий режим підприємств з іноземними інвестиціями. Система державного регулювання ЗЕД. Тарифне і нетарифне регулювання ЗЕД. Правовий режим ліцензування і квотування експорту (імпорту) товарів (робіт, послуг). Правове регулювання зовнішньоекономічних контрактів. Відповідальність у зовнішньоекономічній діяльності. Захист прав і законних інтересів суб'єктів ЗЕД. Валютне регулювання і валютний контроль. Особливості вирішення зовнішньоекономічних спорів. Міжнародний комерційний арбітраж.

Тема 14. Захист прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності.

Способи і механізми захисту прав та законних інтересів суб'єктів господарювання. Цивільний, кримінальний, адміністративний і нотаріальний захист прав та законних інтересів суб'єктів господарювання. Розгляд господарських спорів судами загальної юрисдикції. Розгляд спорів господарськими судами. Підвідомчість господарських спорів і компетенція господарських судів щодо їх вирішення. Порядок розгляду спорів господарськими судами. Виконання рішень господарського суду. Особливості розгляду спорів між суб'єктами підприємницької діяльності третейськими судами.

3. Рекомендована література

1. Булгакова М.А. Господарське право : Навчальний посібник / М.А.Булгакова. – К. : «Прецедент», 2006.- 346 с.
2. Вінник О.М. Господарське право : Курс лекцій / О.М.Вінник. – К. : Атіка, 2005. – 624 с.
3. Жук Л.А. Господарське право : Навчальний посібник / Л.А.Жук, Л.Л.Жук. – К. : Конкорд, 2007.- 400 с.
4. Науково – практичний коментар Господарського кодексу України / Кол.авт.: Г.Л.Знаменський, В.В. Хахулін, В.С. Щербина та ін.; За заг. ред. В.К. Мазутова. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 688 с.
5. Підприємницьке право. Збірник нормативно-правових актів: Станом на 1 вересня 2004р. / Упоряд. В.О.Кузнецов. – К. : ЦНЛ, 2004. – 1273 с.
6. Пилипенко А.Я. Господарське право : Курс лекцій / А.Я.Пилипенко. – К. : «Вентурі», 1996. – 288 с.
7. Хозяйственное право : Учебник / Под ред. В.К. Мамутова. – К. : Юрінком Інтер, 2002. – 910 с.
8. Щербина В.С. Господарське право України : Навчальний посібник / В.С.Щербина. – К. : Атіка, 1999.– 336 с.
9. Щербина В.С. Господарське право України : Навчальний посібник / В.С.Щербина. – К. : Юрінком Інтер, 2001.– 384 с.
10. Щербина В.С. Господарське право України: Практикум / В.С.Щербина. – К. : Юрінком Інтер, 2000. – 270 с.

Укладач: Кальян О. С., к.ю.н., доцент, доцент кафедри теорії та історії держави і права